

بررسی میزان انطباق معماری مساجد با نیازهای زنان

(مطالعه موردی: مساجد شهرستان ساری)*

عباسعلی شاهرودی^۱، سید حمزه حسینی^۲، زینب مومنی^{۳*}

^۱ استادیار گروه معماری دانشگاه مازندران

^۲ دانشیار گروه روانپزشکی دانشگاه علوم پزشکی مازندران

^۳ کارشناس ارشد دانشگاه آزاد اسلامی واحد نور

چکیده

یکی از معیارهای مهم طراحی فضاهای مذهبی، بخصوص مساجد، افزایش احساس معنویت در نمازگزاران با حضور در فضای مسجد است. جنسیت یکی از عوامل تعیین کننده در مطلوبیت شاخص‌های کالبدی مسجد از دیدگاه استفاده‌کنندگان آن است. این مقاله در پی یافتن ارتباط معنادار بین جنسیت و معماری مساجد با هدف رضایت‌مندی تمامی گروه‌های استفاده‌کننده به خصوص زنان و بالا بردن احساس معنویت آنان در فضای مسجد با در نظر گرفتن نیازهای فیزیکی و روانی زنان در طراحی معماری مساجد است. بنابر فرضیه تحقیق، مساجد امروزی متناسب با برخی از نیازهای فیزیکی و روانی استفاده‌کنندگان آن‌ها طراحی نشده‌اند. این در صورتی است که ویژگی‌ها و شاخص‌های فیزیکی مساجد می‌توانند بر حس معنویت نمازگزاران تأثیرگذار باشند. در فرآیند آزمون فرضیه، از روش مطالعات کتابخانه‌ای و تاریخی پیرامون نسبت زنان و مساجد و روش میدانی با تکنیک پرسشگری و مشاهده و تجزیه و تحلیل داده‌های آماری و سنجش همبستگی شاخص‌های فیزیکی با احساس معنویت در بیش از ۶ مسجد در سطح شهرستان ساری استفاده شد. یافته‌های تحقیق نشان می‌دهد عوامل فیزیکی نقش تعیین‌کننده‌ای در حس کلی بیننده از شبستان و در حس معنویت نمازگزار تأثیر دارد. بدین معنی که هر چه عوامل فیزیکی مطلوب‌تر باشند، حس معنویت در شبستان بیش‌تر است. از این رو، عوامل فیزیکی می‌توانند تأثیر قابل توجهی بر احساس روانی و میزان خوش‌آمدی فرد در فضا داشته باشند. روشن است حس معنویت در فضای شبستان بر روان نمازگزار تأثیر مثبت و سازنده‌ای دارد و هدف کلی فرد از ورود به فضای مسجد را محقق خواهد ساخت.

واژگان کلیدی: مسجد، زنان، نیازی‌های فیزیکی، نیازهای روانی، حس معنویت.

A study of the adaptability rate of mosques architecture with the women's needs , A case study : Mosques of Sari city

Abbasali Shahroudi

Associate Professor , Department of Architecture , University of Mazandaran

Seyed Hamzeh Hosseini

Associate Professor , Department of Psychiatry

Zeinab Momeni

M. A. Student , Islamic Azad University , Noor Branch

Abstract:

One of the important standards for the design of religious spaces in particular mosques is to increase the sense of spirituality in prayers with presence in the mosque space. Gender is one of the determining factors in ideality of physical indexes of mosque from the viewpoint of users. This article tries to find a significant relation between gender and architecture of mosques aiming at gaining the satisfaction of all groups who use it in particular promoting their sense of spirituality in the mosque space with the inclusion of women's mental and physical need in the design of mosque architecture. According to the hypothesis of the research, today's mosques have not been designed proportional with some of the physical and mental needs of their users. AT the same time, the physical standards and features of mosques can influence the spirituality sense of the prayers. In the process of hypothesis testing, the library and historical study method was used about the ratio of women and mosques and the field method with question and observation technique and analysis of statistical data and also the measurement of correlation of physical indicators with the spirituality sense in more than 6 mosques throughout Sari city. The findings of the research show that physical factors have a determining role in the general sense of the viewer of nave and spirituality sense of the prayer. That is to say, to the extent that the physical factors are ideal , to the same extent the spirituality sense in nave is greater. Thus, physical factors can have a noticeable impact on the mental sense and rate of pleasure of individual in the space. It is clear that the sense of spirituality in the nave space has a positive and constructive impact on prayers and will materialize the general goal of an individual from arriving into the mosque space.

Keywords: Mosque, Women, Physical Needs, Mental Needs, Spiritual Sense .